

C137 – CUL14

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2005-2006

9 februari 2006

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR CULTUUR, JEUGD, SPORT EN MEDIA

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Stefaan Sintobin tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over het sporterfgoedbeleid

1

Waarnemend voorzitter: de heer Werner Marginet, ondervoorzitter

Vraag om uitleg van de heer Stefaan Sintobin tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over het sporterfgoedbeleid

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, sommigen zullen ongetwijfeld meewarig met het hoofd hebben geschud toen ze zagen dat er een vraag om uitleg stond geagendeerd over het sporterfgoedbeleid in Vlaanderen. Dat is ook enigszins begrijpelijk. Diverse mensen aan wie ik deze vraag had voorgelegd, hebben me gezegd dat ze zelfs geen idee hadden wat nu eigenlijk met sporterfgoed wordt bedoeld. Vooraleer mijn vraag op te stellen, heb ik via Google en Mediargus nagegaan wat er te vinden was op het internet. Op een paar artikels na, is dat niet veel – dat in mijn versie van Van Dale het woord niet is opgenomen, laat ik dan nog buiten beschouwing.

Mijnheer de minister, in een artikel in De Tijd werd gesteld dat het Vlaamse sporterfgoedbeleid in de kinderschoenen staat. Mijn vraag is dan ook ingegeven vanuit een proactieve bekommernis. In diverse sportdisciplines telt Vlaanderen heel wat kampioenen. Ik ben ervan overtuigd dat ook het sporterfgoed deel uitmaakt van het wezen, en zelfs de ziel, van een volk, van een natie. Ik hoop dat mijn vraag kan bijdragen tot een degelijk Vlaams sporterfgoedbeleid.

– *De heer Dany Vandebossche treedt als voorzitter op.*

In het artikel stond dat het sporterfgoed lange tijd een weeskind was en het nu eigenlijk nog is. Sport werd en wordt door een bepaald segment in onze samenleving beschouwd als een maatschappelijke bezigheid met een laag soortelijk gewicht. Het volkse karakter van de sportbeleving droeg lange tijd bij tot deze perceptie. Sport werd beschouwd als uiting van een volkscultuur waar niet te veel aandacht aan moest worden besteed. Sport was opium voor het volk, brood en spelen voor de massa. Sport is in Vlaanderen blijkbaar nog steeds niet ernstig genoeg

om onderwerp van studie te zijn of stof te leveren voor musea.

Volgens het artikel houdt de Vlaamse overheid zich blijkbaar niet bezig met de registratie of evocatie van het Vlaamse sporterfgoed. Het blijft voorlopig beperkt tot enkele lokale, geïsoleerde initiatieven, zoals het Wielermuseum in Roeselare, het centrum Ronde van Vlaanderen, het Sportimonium in Hofstade, enzovoort. Deze initiatieven zijn enkel mogelijk dankzij financiële inspanningen van gemeenten, provincies, het Bloso of, zoals in het geval van Hofstade, Toerisme Vlaanderen. Meestal werden bovengemelde initiatieven alleen gerealiseerd dankzij de volgehouden inspanningen van de oorspronkelijke initiatiefnemers.

Van een sturende, laat staan een geïntegreerde visie op sporterfgoedbeleid in Vlaanderen is nauwelijks sprake. Nochtans zou het opsporen, inventariseren, verwerven, bestuderen en ontsluiten van het sportpatrimonium, de financiering van dit proces en de taakverdeling hierbij over de verschillende bestaande initiatieven dringend moeten worden aangepakt.

Mijnheer de minister, wat verstaat u onder sporterfgoed? Hoe evalueert u de huidige toestand betreffende sporterfgoed in Vlaanderen? Bent ook u van mening dat sporterfgoed in Vlaanderen zich niet mag beperken tot enkele lokale initiatieven, die enkel maar leiden tot versnippering? Dringt zich geen overleg op tussen de verschillende actoren? Welk beleid voert u terzake? Tot welke resultaten heeft dit gevoerde beleid tot op heden geleid? Onderschrijft u de kritiek dat er van een sturende, geïntegreerde visie bij de Vlaamse overheid momenteel geen sprake is? Wordt er door u momenteel werk gemaakt van een langetermijnvisie? Welke andere initiatieven terzake hebt u het afgelopen anderhalf jaar genomen?

De voorzitter: Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux: Mijnheer de voorzitter, ik waardeer de vraag ten zeerste. Ik zal dat ook in mijn antwoord trachten duidelijk te maken. Vooraf wil ik wel zeggen dat erfgoed in het algemeen, ongeacht het feit of het nu gaat om sport- of cultuur erfgoed, veel meer aandacht verdient dan in het verleden. Ik probeer een inhaaloperatie in gang te zetten.

Mijnheer Sintobin, ik wil beklemtonen dat ik elke vorm van aandacht die wordt besteed aan ons erfgoed apprecieer en zal gebruiken om mijn beleidsvoering op dat gebied met nog meer kracht en duurzaamheid te onderbouwen. Ik wil mijn uitgangspunt duidelijk formuleren: sporterfgoed maakt deel uit van wat men ruim kan omschrijven als 'cultuurerfgoed'. In deze context wordt het predikaat 'cultuur' gebruikt als overkoepelend begrip voor de zogenaamde culturele materies, waarbij ook en uitdrukkelijk de sport wordt vermeld. Tussen haakjes, we weten allemaal dat er een bepaalde gevoeligheid is tussen de sport- en de cultuurwereld. Ik wil hier benadrukken dat het ene niet prioritair is ten opzichte van het andere. Binnen het ruime begrip 'cultuur' valt ook het sportbeleid.

In dit perspectief is de aandacht voor sporterfgoed even pril als het totale Vlaamse erfgoedbeleid. De Vlaamse beleidsvoering ter zake werd pas noemenswaardig in de vorige legislatuur, toen ik, en later ook mijn opvolger, de heer Van Grembergen, de erfgoedsector bewust uit de obscuriteit hebben gehaald en gepromoveerd tot een speerpunt van een vernieuwd en krachtig cultuurbeleid. En ik herhaal: cultuur wordt in deze context als koepelbegrip gehanteerd.

Het klassieke en – laten we eerlijk zijn – tot dan toe ondermaats erfgoedbeleid beperkte zich uitsluitend tot musea. De vernieuwing die wij lanceerden, kreeg in 2004 een decretale verankering in het Erfgoeddecreet. We introduceerden daarbij het systeem van de erfgoedconvenants en zorgden voor subsidiereglementen als basis waarvan werkingssubsidies en projectsubsidies konden worden verstrekt aan instellingen, verenigingen en organisaties die begaan zijn met de zorg voor en de omgang met het cultureel erfgoed.

Op hetzelfde moment namen we het initiatief om alle inspanningen van de Vlaamse overheid voor de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed te inventariseren, te coördineren en tot een geïntegreerd concept te verwerken. Hiervoor werden initiatieven die vanuit het sociaal-cultureel volwassenenwerk benaderd werden, toegevoegd aan dat prille cultureel-erfgoedbeleid. De sector van de privaatrechtelijke archief- en documentatiecentra, die gereguleerd is op basis van het Archiefdecreet van 2000, en de sector volkscultuur, die gereguleerd is op basis van het decreet op de Volkscultuur van 1998, werden aan het cultureelerfgoedbeleid toegevoegd. Het Vlaamse Centrum voor Volkscultuur vzw, het steunpunt voor de sector Volkscultuur, dat werd opge-

richt door de Vlaamse Gemeenschap, heeft hier een belangrijke rol in gespeeld.

Geachte collega's, binnen dit ruimere erfgoedbeleid besteedde de Vlaamse Gemeenschap de voorbije jaren ook uitdrukkelijke aandacht aan het sportieve erfgoed. Dat leidde naar doelgerichte investeringen. Binnen het decreet op de Volkscultuur, dat op dit moment ten volle verankerd is binnen het cultureel-erfgoedbeleid van de Vlaamse overheid, wordt de Vlaamse Volkssportcentrale vzw, de VVC, gesubsidiëerd als landelijke organisatie. De VVC vervult een belangrijke rol in het documenteren en het verspreiden van kennis over het sportgebeuren in Vlaanderen, met inbegrip van de traditionele sporten, zoals het schieten op staande en liggende wip. Ze blijft zich inzetten voor het immateriële erfgoed van de levende spel- en sporttradities. Daarom wordt ze door het Bloso erkend en betoelaagd als organisatie voor de sportieve vrijetijdsbesteding. De VVC was dan ook één van de belangrijkste pleitbezorgers voor de opname van deze sport op de lijst van Meesterwerken van het Orale en Immateriële Erfgoed van de Mensheid van Unesco.

De VVC ontvangt sinds 1999 een jaarlijkse subsidie van iets meer dan 85.000 euro per jaar. U vindt dat bedrag terug in programma 45.3, basisallocatie 33.10. De collectie van de Vlaamse Volkssportcentrale vormt de kerncollectie van het Sportmuseum Vlaanderen in Hofstade. Het Sportmuseum Vlaanderen en de VVC vormen samen het Sportimonium. Het Sportmuseum Vlaanderen is sinds 2005 als museum erkend op regionaal niveau en daardoor ook betoelaagd door de Vlaamse Gemeenschap. Het Sportmuseum Vlaanderen draagt, op Vlaams niveau, zorg voor het materiële erfgoed van de sport.

In de aanloopfase kon het Sportmuseum daarom ook rekenen op financiële ondersteuning van de Vlaamse Gemeenschap. In 1999, 2000 en 2001 kreeg het als startend museum 3 miljoen frank. Deze startsubsidie werd toegekend op basis van het Museumdecreet van 1996. Ze kon worden uitgereikt aan nieuwe initiatieven die streefden naar een erkend museum ingedeeld bij het landelijke niveau. Van 2002 tot 2005 heeft het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Jeugd en Sport jaarlijks 75.000 euro ter beschikking gesteld. In 2006 krijgt het via het Erfgoeddecreet een bedrag van 50.000 euro als erkend museum op regionaal niveau. Daar komt nog eens 75.000 euro bij van de provincie Vlaams-Brabant. Een deel van de investeringskosten werd ook gedragen door het ministe-

rie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Jeugd en Sport. In 2003 was dat 423.000 euro, in 2004 344.000 euro.

De vzw Sportmuseum Vlaanderen blijft ijveren om het sportieve erfgoed verder in kaart te brengen en te bewaren, maar ook om de actoren in de sportwereld verder bewust te maken van de waarden van dit erfgoed. Dat hierbij de sociaal-culturele en historische aspecten van sport en spel op steeds meer maatschappelijke aandacht kunnen rekenen, kan alleen maar versterkend werken.

Het Bloso, Toerisme Vlaanderen, Monumenten en Landschappen en de administratie – allemaal diensten van de Vlaamse Gemeenschap – werkten samen om, op basis van de eigen regelgeving en binnen het eigen beleid, het Sportmuseum Vlaanderen mogelijk te maken. Het Bloso subsidieert het Sportmuseum Vlaanderen sinds 1993. Voordien was het inbegrepen in de subsidiëring van de Vlaamse Volkssportcentrale. De Bloso-subsidie in de periode tussen 1993 tot en met 2001 bedroeg jaarlijks 900.000 frank. In 2002 ging het om 22.000 euro. Vanaf 2003 tot en met 2006 is het bedrag 38.000 euro. Die subsidies moeten worden gerekend bij de bedragen die ik daarnet heb vermeld.

Het Sportmonument in het Bloso-domein in Hofstade is een integraal project over het erfgoed van sport in Vlaanderen. Het moet worden geplaatst in een nationale en een internationale context. De vzw Sportmuseum Vlaanderen en de Vlaamse Volkssportcentrale werken daarbij samen om het materiële en sportieve erfgoed te verzamelen, te bewaren, wetenschappelijk te onderzoeken en te ontsluiten.

Bij beslissing van juni 1999 van de raad van bestuur van het Bloso trad het Bloso toe tot de vzw Sportmuseum Vlaanderen en maakt het sindsdien actief deel uit van de algemene vergadering en van de raad van bestuur van de vzw Sportmuseum Vlaanderen. Naast het Bloso zijn ook de gemeente Zemst, de provincie Vlaams-Brabant, Toerisme Vlaanderen, de KU Leuven, de Universiteit Gent en de VUB tot de vzw Sportmuseum Vlaanderen toegetreden. Naast de subsidies stelt het Bloso ook gronden en gebouwen ter beschikking van de vzw Sportmuseum Vlaanderen.

Daarnaast hebben we het Nationaal Wielermuseum te Roeselare. Dit museum is een initiatief van de stad Roeselare. De erkennings- en subsidieaanvraag

is ingediend en ligt momenteel voor advies bij de beoordelingscommissie Musea. Indien blijkt dat het museum aan de erkenningsvoorwaarden voldoet, zal het vanaf 2007 structurele subsidies van de Vlaamse Gemeenschap ontvangen. Hoewel ik niet op de feiten wil vooruitlopen, kan ik hier wel melden dat het er voor het museum niet slecht uitziet.

Deze concrete voorbeelden illustreren onze tastbare aandacht voor het sporterfgoed. Ik wil hier evenwel ook onze principes ter zake verduidelijken. De Vlaamse Gemeenschap voert een cultureelerfgoedbeleid, met inbegrip van een museumbeleid, waarbij initiatieven inzake de zorg voor en de omgang met het cultureel erfgoed van onderuit groeien. Hiervoor creëert de Vlaamse overheid generieke, in decreten verankerde instrumenten die deze ontwikkelingen moeten ondersteunen.

De structurele instrumenten omvatten het erkennen en subsidiëren van musea, het sluiten van erfgoedconvenants, het subsidiëren van archief- en documentatiecentra met een landelijke werking en het subsidiëren van landelijke organisaties voor volkscultuur. Daarnaast ondersteunen de steunpunten de evoluties binnen de sector. De Vlaamse Gemeenschap geeft door middel van projectsubsidies impulsen.

Van de erkende musea wordt verwacht dat ze samenwerken en een complementair beleid voeren. Deze geïsoleerde initiatieven, zoals de heer Sintobin ze heeft genoemd, worden dus wel degelijk tot overleg aangezet.

In 2002 heeft de toenmalige minister van Cultuur de wens uitgesproken dat een masterplan voor de zorg voor en de omgang met het cultureel erfgoed zou worden ontwikkeld. Zoals in mijn beleidsbrief 2006 staat vermeld, zal ik in de loop van dit jaar de eerste resultaten hiervan voorleggen. Het kost, met andere woorden, niet veel moeite om een langetermijnvisie op het cultureelerfgoedbeleid te vinden. Of het om sporterfgoed, muzikaal erfgoed of kerkelijk erfgoed gaat, speelt hierbij geen rol. Al deze facetten van het erfgoedbeleid moeten in deze langetermijnvisie worden opgenomen.

Tot slot wil ik nog de moraal van het verhaal meegeven. We moeten ons hoeden voor een te eenzijdige en misschien wel foute relatie tussen sport en cultureel erfgoed. In het artikel 'Handen af van het veldrijden', verschenen in De Standaard van 16 januari

2006, reikt de historicus Jan De Meester hiervoor een aantal argumenten aan. Dit artikel is in feite een reactie op het interview met de sportsocioloog Bart Vanreusel dat op vrijdag 6 januari 2006 in dezelfde krant is gepubliceerd.

Ik wil en zal de sport niet tot folklore of tot een vaak vals romantisch beeld van zwoegende Flandriens herleiden. Voor de duidelijkheid wil ik hier natuurlijk aan toevoegen dat ik veel bewondering voor die Flandriens heb. Het sporterfgoed is evenwel niet gebaat bij het bevriezen van oude iconen of bij het oppoetsen van ooit verdiende medailles en eretekens. Sport is en blijft vooral een levendige, kleurrijke en snelbewegende realiteit. Die realiteit wordt dagelijks door kampioenen en door duizenden sportpleziermakers zoals ikzelf tot stand gebracht.

De stelling dat we het sporterfgoed niet louter als een icoon uit het verleden mogen beschouwen, is hier al vaak ter sprake gekomen. Dit geldt uiteraard voor heel het erfgoed. Door mijn bezorgdheid om het verleden wil ik tot een vertaling komen en een hedendaags verhaal brengen. Mensen die, zoals ikzelf, veel aandacht voor onze identiteit en ons verleden hebben, begrijpen allicht wat ik bedoel. We mogen ons niet tot het bewaren van het verleden beperken. We moeten het verleden heractiveren en het in het heden en in de toekomst herijken. We moeten het sporterfgoedbeleid in een groter geheel plaatsen.

Ik geef eerlijk toe dat we op dit vlak nog een lange weg af te leggen hebben. Dit geldt voor het hele erfgoedbeleid. Tenslotte gaat het hier, althans wat de Vlaamse overheid betreft, om een nog zeer jonge sector.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik stel vast dat hij het sporterfgoedbeleid de nodige aandacht wil schenken en in dit verband zelfs een inhaaloperatie wil uitvoeren.

In Hofstade en in Roeselare zijn reeds initiatieven genomen. Aangezien ik zelf uit Izegem afkomstig ben, ken ik het Nationaal Wielermuseum te Roeselare vrij goed. Ik vraag me echter af hoe bekend deze initiatieven bij het brede publiek zijn. Er zou ook met betrekking tot de promotie een inhaaloperatie op poten moeten worden gezet.

Uit het artikel dat de minister aanhaalt, blijkt dat heel wat voorwerpen die tot ons sporterfgoed behoren op de zolders van privé-personen liggen. Het is mogelijk dat deze mensen niet weten waar ze met deze voorwerpen terecht kunnen. Het gaat me overigens niet enkel om het wielrennen, dit geldt voor alle sporttakken. We moeten het brede publiek sensibiliseren en het belang van het sporterfgoed benadrukken. Op deze manier kunnen we de mensen er misschien toe aanzetten zich tot de reeds bestaande initiatieven te wenden.

De voorzitter: Minister Anciaux heeft het woord.

Minister Bert Anciaux: Ik zal rekening houden met die bezorgdheid. Het is mijn bedoeling om een actief beleid te voeren inzake deze materie.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
